

(Акта чије објављивање је обавезно)

УРЕДБА ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА И САВЕТА (ЕЗ Бр. 1775/2005)

од 28.09.2005,

о условима приступа мрежама за пренос природног гаса,

(Текст од значаја за ЕЕП)

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ И САВЕТ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ,

Имајући у виду Уговор о оснивању Европске заједнице, а посебно члан 95,

Имајући у виду предлог Европске комисије,

Имајући у виду мишљење Европског економског и социјалног комитета ¹,

На основу консултација са Комитетом регионâ,

Поступајући у складу са поступком утврђеним у члану 251 Уговора ²,

С обзиром на то да:

(1) Упутство 2003/55/ЕЗ Европског парламента и Савета, од 26.06.2003. које се односи на правила за унутрашње тржиште природног гаса ⁽³⁾ значајно је допринело стварању унутрашњег тржишта природног гаса. Сада је неопходно предвидети структуралне промене регулаторног оквира како би се у потпуности отклониле преостале препреке потпуном формирању унутрашњег тржишта, нарочито када је реч о трговини гасом. Потребно је утврдити додатне техничке прописе, нарочито оне које се односе на услуге приступа треће стране, принципе додељивања капацитета, управљање загушењем и захтеве за транспарентношћу.

(2) Искуство стечено током имплементације и мониторинга првог сета Смерница за добру праксу, усвојених од стране Европског гасног регулаторног форума (Форума) 2002. године показје да је за потпуну примену правила, наведених у

Смерницама, у свим државама чланицама ЕУ и за обезбеђивање минимума гаранције једнаких услова за приступ тржишту, потребно обезбедити да ова правила постану законски спроводива.

(3) Други сет општих правила под називом „Друге смернице за добру праксу“ усвојен је на састанку Форума 24-25. септембра 2003. Сврха ове Уредбе је успостављање, на основу поменутих Смерница, основних принципа и правила која се односе на приступ мрежи и услуге приступа треће стране, управљање загушењем, транспарентност, балансирање и трговину правима на капацитет.

(4) На основу члана 15 Упутства 2003/55/ЕЗ дозвољен је комбинован оператор преносног и дистрибутивног система. Према томе, правила наведена у оквиру ове Уредбе не захтевају измену организације националних преносних и дистрибутивних система уколико су у складу са релевантним одредбама Упутства 2003/55/ЕЗ, посебно са чланом 15.

(5) Гасоводи високог притиска који повезују локалне дистрибутере са гасном мрежом, а који се не користе преваходно за локалну дистрибуцију, обухваћени су овом Уредбом.

(6) Потребно је одредити критеријуме на основу којих се утврђују тарифе за приступ мрежи, како би се осигурало да оне буду потпуно у складу са принципом недискриминације и потребама функционалног унутрашњег тржишта, да узимају у обзир потребу за интегритетом система, као и да су одраз стварних трошкова, у оној мери у којој ови трошкови одговарају трошковима ефикасног и по структури упоредивог мрежног оператора и транспарентни су, при том укључујући повраћај улагања и сходно потреби, узимајући у обзир поређење тарифа од стране регулаторних тела.

(7) Када се врши прорачун тарифа за приступ мрежама важно је узети у обзир стварне трошкове, у оној мери у којој ови трошкови одговарају трошковима ефикасног и по структури упоредивог мрежног оператора и транспарентни су. Поред тога, треба имати у виду и потребу да се обезбеди повраћај улагања и подстакне изградња нове инфраструктуре. У том смислу, нарочито уколико постоји конкуренција гасовод-гасовод, поређење тарифа од стране

¹ Сл. лист бр. С 241, 28.9.2004, стр. 31.

² Мишљење Европског парламента од 20.04.2004. (Сл. лист бр. 104 Е, 30.04.2004, стр. 306), Заједнички став Савета од 12.11.2004. (Сл. лист бр. С 25 Е, 1.2.2005, стр. 44); став Европског парламента од 08.03.2005. (још необјављена у Службеном листу) и Одлука Савета од 12.07.2005.

³ Сл. лист бр. L 176, 15.7.2003, стр. 57.

- регулаторног тела ће бити од значаја.
- (8) Коришћење тржишних активности, као што су аукције, за утврђивање тарифа мора бити у сагласности са одредбама Упутства 2003/55/ЕС.
- (9) Уобичајени минимум за услуге код приступа треће стране је неопходан да би се обезбедио уобичајени стандард за приступ широм Заједнице, да би се осигурало да су услуге приступа треће стране довољно компатибилне и омогућило да добит од функционалног унутрашњег тржишта гаса буде искоришћена.
- (10) Позивање на хармонизоване уговоре о транспорту у контексту недискриминативног приступа мрежи оператора преносног система не подразумева да услови и одредбе уговора једног оператора система државе чланице морају бити исти као неког другог оператора преносног система те државе чланице или неке друге државе чланице, осим у случају да су постављени минимални захтеви које сваки уговор о транспорту мора испунити.
- (11) Управљање загушењем мрежа је важно питање када је реч о потпуном формирању унутрашњег тржишта. Нужно је успоставити општа правила којима се усклађује потреба да се ослободе неискоришћени капацитети у складу са принципом „користи или ћеш изгубити“, при чему власници капацитета имају право да капацитете по потреби користе, истовремено повећавајући ликвидност капацитета.
- (12) Физичко загушење мреже данас ретко представља проблем у Заједници, али може постати проблем у будућности. Зато је важно успоставити основне принципе додељивања загушених капацитета у таквим околностима.
- (13) Како би корисници мреже добили ефективан приступ мрежама за пренос гаса потребне су им информације о техничким захтевима и расположивом капацитету, како би могли да искористе пословне прилике које им се указују у оквиру унутрашњег тржишта. Потребни су уобичајени стандарди који се тичу захтева за транспарентношћу. Овакве информације могу бити објављене на различите начине, укључујући електронске медије.
- (14) Недискриминативни и транспарентни системи балансирања за гас којима управљају оператори преносног система су важни механизми, нарочито за нове учеснике на тржишту који могу имати више потешкоћа у балансирању свог целокупног трговинског портфолија, него компаније већ успостављене у оквиру датог тржишта. Према томе, потребно је прописати правила којима би се осигурало да оператори преносног система користе ове механизме у складу са условима недискриминативног, транспарентног и ефективног приступа мрежи.
- (15) Трговина примарним правима на капацитет је важан део развоја конкурентног тржишта и стварања ликвидности. Сходно томе, овом Уредбом треба прописати правила која се односе на ово питање.
- (16) Потребно је осигурати да предузећа која стичу права на капацитет могу да их продају другим овлашћеним предузећима како би се осигурао одговарајући ниво ликвидности на тржишту капацитета. Овај приступ, међутим, не искључује систем у ком капацитети који се не користе у датом периоду, који се утврђује на националном нивоу, постају поново доступни на тржишту, по принципу непрекидивости.
- (17) Национална регулаторна тела треба да осигурају поштовање правила садржаних у овој Уредби и смерница усвојених сагласно са Уредбом.
- (18) У Смерницама које се налазе у анексу ове Уредбе, дефинисана су детаљна правила имплементације на основу других Смерница за добру праксу. Сходно потреби, ова правила ће се временом разрађивати, имајући у виду разлике националних система за пренос гаса.
- (19) Када предлаже допуну Смерница датих у анексу ове Уредбе, Комисија треба да осигура претходне консултације свих страна којих се Смернице тичу, а које представљају стручне организације, као и консултације држава чланица у оквиру Форума и да захтева сугестије Европске регулаторне групације за електричну енергију и гас.
- (20) Од земаља чланица и надлежних националних тела треба захтевати да Комисији обезбеде релевантне информације. Комисија треба да овакве информације третира као поверљиве.
- (21) Ова Уредба и смернице усвојене у складу са Уредбом не доводе у питање примену прописа Заједнице о конкуренцији.
- (22) Мере потребне за примену ове Уредбе треба да буду усвојене у складу са Одлуком Савета 1999/468/ЕЗ од 28.06.1999. којом се прописују поступци имплементације поверене Комисији⁴).
- (23) С обзиром на то да земље чланице не могу у довољној мери постићи циљ ове Уредбе - успостављање правичних прописа за приступ системима за пренос природног гаса, као и то да тај циљ пре може бити постигнут, због обима и ефекта ове активности, на нивоу Заједнице, Заједница може усвојити мере у складу са принципом субсидиарности, као што је изложено у члану 5 Уговора. У складу са принципом пропорционалности, као што је изложено у поменутом члану, ова Уредба односи се само на оно што је потребно за постизање циља,

УСВОИО ЈЕ ОВУ УРЕДБУ:

Члан 1

Предмет и подручје примене

⁴ Сл. лист L 184, 17.07.1999, стр. 23

1. Циљ ове Уредбе је успостављање недискриминативних прописа за приступ системима преноса природног гаса, имајући у виду специфичности националних и регионалних тржишта, у сврху осигуравања доброг функционисања унутрашњег тржишта гаса.

Овај циљ обухвата успостављање хармонизованих принципа када је реч о тарифама, или методологија на основу којих се врши прорачун тарифа, за приступ мрежи, утврђивање услуга приступа треће стране и хармонизованих принципа додељивања капацитета и принципа који се односе на управљање загушењем, одређивање захтева за транспарентношћу, правила балансирања и накнаде за дисбаланс, као и поспешивање трговине капацитетом

2. Земље чланице могу успоставити тело у складу са Упутством 2003/55/ЕЗ у сврху обављања једне или више функција које обично обавља оператор преносног система, у складу са захтевима ове Уредбе

Члан 2

Дефиниције

1. За сврхе ове Уредбе, примењују се следеће дефиниције:

1. 'пренос' значи транспорт природног гаса кроз мрежу која се углавном састоји од гасовода високог притиска, изузев мреже за "upstream" гасоводе и дела гасовода високог притиска који се примарно користи за локалну дистрибуцију природног гаса, у сврху снабдевања потрошача, али не укључујући снабдевање;

2. 'уговор о транспорту' значи уговор који је оператор преносног система закључио са корисником мреже у сврху обављања преноса;

3. 'капацитет'¹ значи максималан проток, изражен у кубним метрима у јединици времена, који кориснику стоји на располагању у складу са одредбама уговора о транспорту;

4. 'неискоришћени капацитет" значи непрекидив капацитет који је корисник мреже стекао у оквиру уговора о транспорту, али који тај корисник није номинавао до рока утврђеног уговором;

5. 'управљање загушењем' значи управљање портфолиом капацитета оператора преносног система у сврху оптималног и максималног искоришћења техничких капацитета и правовременог откривања тачака будућег загушења и засићења;

6. 'секундарно тржиште' значи тржиште капацитета

којима се тргује на тржишту које није примарно тржиште;

7. 'номинација' подразумева обавештавање којим корисник мреже информише оператора преносног система о току који жели да инјектира или повуче из система;

8. 'ре-номинација' значи касније обавештавање о коригованој номинацији;

9. 'интегритет система" значи било која ситуација у вези са мрежом за пренос, укључујући неопходне транспортне објекте у којима притисак и квалитет природног гаса остају у оквиру минималне и максималне границе коју утврђује оператор система, тако да је пренос природног гаса загарантован са техничке тачке гледишта;

10. "балансни период" значи период у ком повлачење одређене количине природног гаса, изражене у јединицама енергије, мора бити надокнађено од стране сваког корисника мреже инјектирањем исте количине природног гаса у мрежу за транспорт у складу са уговором о транспорту или мрежном коду;

11. 'корисник мреже' значи купац или потенцијална муштерија оператора преносног система, али и сами оператори преносних система у оној мери у којој је то потребно да би могли да врше своју функцију у погледу преноса;

12. 'прекидиве услуге' значи услуге које нуди оператор преносног система у вези са прекидивим капацитетом;

13. 'прекидив капацитет" значи капацитет преноса гаса који може бити прекинут од стране оператора преносног система у складу са условима утврђеним уговором о транспорту;

14. 'дугорочне услуге' значи услуге које нуди оператор преносног система у периоду од годину дана или дуже;

15. 'краткорочне услуге' значи услуге које нуди оператор преносног система у периоду краћем од годину дана;

16. 'непрекидив капацитет" значи капацитет преноса гаса уговором загарантован као непрекидив од стране оператора преносног система;

17. 'непрекидиве услуге' значи услуге које нуди оператор преносног система у вези са непрекидивим капацитетом;

18. 'технички капацитет' значи максималан непрекидиви капацитет који оператор преносног система може понудити корисницима мреже, узимајући у обзир интегритет система и оперативне захтеве преносне мреже;

19. 'уговорени капацитет*' значи капацитет који је оператор преносног система доделио кориснику мреже путем уговора о транспорту;

20. 'расположиви капацитет*' значи део техничког

капацитета који није додељен и стоји на располагању систему у датом тренутку;

Члан 4

21. 'уговорено загушење' значи ситуација у којој ниво потражње непрекидивог капацитета премашује технички капацитет;
  22. 'примарно тржиште' значи тржиште капацитета којима тргује директно оператор преносног система;
  23. 'физичко загушење' значи ситуација у којој ниво потражње за испоруком премашује технички капацитет у неком тренутку.
2. Дефиниције садржане у члану 2 Упутства 2003/55/ЕЗ које су релевантне за примену овог Упутства се такође примењују, изузимајући дефиниције преноса у тачки 3 овог члана.

Члан 3

Тарифе за приступ мрежама

1. Тарифе, или методологије које се користе за израчунавање тарифа, које примењују оператори преносног система и које су одобрене од старне регулаторних тела у складу са чланом 25(2) Упутства 2003/55/ЕЗ, као и тарифе објављене у складу са чланом 18 (1) овог Упутства, морају бити транспарентне, узимати у обзир потребу за интегритетом система и његовим унапређивањем и одражавати стварне трошкове у оној мери у којој ови трошкови одговарају трошковима ефикасног и по структури упоредивог оператора мреже и транспарентни су, при том обезбеђујући одговарајући повраћај улагања и, сходно потреби, узимајући у обзир поређење тарифа од старне регулаторних тела. Тарифе или методологије које се користе за прорачунавање тарифа се примењују на недискриминативан начин.

Државе чланице могу одлучити да се тарифе могу одредити кроз тржишне активности, као што су аукције, под условом да су такве активности и приход остварен на овај начин одобрени од стране регулаторног тела.

Тарифе, или методологије које се користе за прорачун тарифа, морају поспешивати ефикасну трговину гасом и конкуренцију, истовремено избегавајући унакрсно субвенционисање корисника мреже, обезбеђујући подстицај улагања и одржавајући или креирајући интероперабилност мрежа за пренос.

2. Тарифе за приступ мрежи не смеју умањити ликвидност тржишта, нити угрозити прекограничну трговину различитих система за пренос. Онде где би разлике у тарифној структури или механизмима балансирања спутавале трговину у системима за пренос и без обзира на члан 25(2) Упутства 2003/55/ЕЗ, оператори преносног система морају, у тесној сарадњи са релевантним националним властима, активно настојати да усагласе тарифне структуре и принципе наплате и када је реч о балансирању

Услуге приступа треће стране

1. Оператори преносног система морају:

осигурати да нуде услуге на недискриминативној основи свим корисницима мреже. Понкретно, уколико оператор преносног система нуди исту услугу различитим купцима, он ће то чинити под истим уговорним условима и одредбама, без обзира на то да ли користи хармонизоване уговоре о транспорту или правила рада мреже одобрена од стране надлежног тела у складу са поступком утврђеним у члану 25 Упутства 2003/55/ЕЗ;

(б) обезбедити непрекидиве и прекидиве услуге приступа треће стране. Цена прекидивог капацитета мора одражавати вероватноћу да дође до прекида;

(в) нудити корисницима мреже дугорочне и краткорочне услуге;

2. Уговори о транспорту потписани са нестандартним датумом почетка транспорта или потписани на период краћи од стандардног годишњег уговора о транспорту, неће имати за последицу произвољно више или ниже тарифе које не одражавају тржишну вредност услуге, сходно принципима утврђеним у члану 3(1).

3. Сходно потреби, услуге приступа треће стране могу бити одобрене у зависности од одговарајућих гаранција корисника мреже, у складу са бонитетом таквих корисника. Ове гаранције не смеју представљати било какве неприкладне баријере за улазак на тржиште и морају бити недискриминативне, транспарентне и пропорционалне.

Члан 5

Принципи доделе капацитета и управљање загушењем

1. Максимални капацитет на свим релевантним тачкама наведеним у члану 6(3) мора стајати на располагању учесницима на тржишту, имајући у виду интегритет система и ефикасан рад мреже

2. Оператори преносног система примењују и објављују недискриминативне и транспарентне механизме доделе капацитета, који морају:

(а) обезбедити одговарајуће економске сигнале за ефикасно и максимално коришћење техничких капацитета и поспешивати инвестирање у нову

- инфраструктуру;
- (б) бити компатибилни са тржишним механизмима укључујући спот тржишта и трговинске чворове, задржавајући при том флексибилност и способност прилагођавања на променљиве околности на тржишту;
- (в) бити компатибилни са системима приступа мрежи држава чланица
3. Када оператори преносног система закључују нове уговоре о транспорту или уносе измене у постојеће уговоре, ови уговори морају поштовати следеће принципе:
- (а) у случају уговорног загушења, оператор преносног система мора понудити неискоришћене капацитете на примарном тржишту бар на дан-унапред и непрекидној основи;
- (б) корисници мреже имају право да препродају или дају под закуп своје неискоришћене уговорене капацитете на секундарно тржиште. Државе чланице могу захтевати од корисника мреже да о томе обавештавају или информишу оператора преносног система.
4. Када капацитети уговорени постојећим уговорима о транспорту остану неискоришћени, а дође до уговорног загушења, оператори преносног система морају примењивати став 3, под условом да се на тај начин не крше прописи из постојећих уговора о транспорту. У случају да се тиме крше постојећи уговори о транспорту, оператори преносног система морају, на основу консултација са надлежним телима, поднети захтев кориснику мреже за коришћење неискоришћених капацитета на секундарном тржишту, у складу са ставом 3
5. У случају да постоји физичко загушење, оператор преносног система или, сходно потреби, регулаторна тела, морају примењивати недискриминативне, транспарентне механизме додељивања капацитета

Члан 6

Захтеви за транспарентношћу

- Оператори преносног система морају објавити детаљне информације о услугама које нуде и релевантним важећим условима, као и техничке информације потребне корисницима мреже за остваривање ефикасног приступа мрежи.
- Како би се осигурале транспарентне, објективне и недискриминативне тарифе и поспешило ефикасно коришћење гасне мреже, оператори преносног система или релевантна национална тела морају објавити довољно детаљне информације о начину израчунавања, методологији и структури тарифа.

3. За обезбеђене услуге, сваки оператор преносног система мора објавити информације о техничким, уговореним и расположивим капацитетима на нумеричкој основи за све релевантне тачке укључујући улазне и излазне тачке, редовно и периодично, као и на стандардизован начин прилагођен корисницима.

4. Релевантне тачке преносног система о којима информације морају бити објављене одобравају надлежна тела, након консултација са корисницима мреже.

5. Уколико оператор преносног система сматра да из разлога поверљивости није овлашћен да објави захтеване податке, он мора од надлежних тела тражити ауторизацију за ограничено објављивање у вези са спорном тачком или тачкама.

Надлежне власти ће дати или одбити да дају ауторизацију за сваки случај појединачно, нарочито имајући у виду потребу поштовања законите трговинске поверљивости и циљ успостављања конкурентног интерног тржишта гаса. Уколико се добије ауторизација, информације о расположивом капацитету морају бити објављене без навођења нумеричких података који би угрозили поверљивост.

Ауторизација о којој се говори у овом ставу не може бити добијена у случају где три или више корисника мреже имају уговорен капацитет на истој тачки.

6. Оператори преносног система морају увек давати информације које захтева ова Уредба на садржајан, квантитативно јасан и лако доступан начин, ка и у складу са принципом недискриминације.

Члан 7

Правила балансирања и накнаде за дисбаланс

- Правила балансирања ће бити постављена на коректан, недискриминативан и транспарентан начин и биће заснована на објективним критеријумима. Правила балансирања ће одражавати истинске потребе система, имајући у виду ресурсе који стоје на располагању оператору преносног система
- У случају система балансирања који нису тржишно засновани, нивои толеранције ће бити одређени тако да одражавају годишњи период или резултате у неком нивоу толеранције вишем од оног који произилази из годишњег периода и тако да одражавају стварне техничке могућности система за пренос. Нивои толеранције морају одражавати истинске потребе система, имајући у виду ресурсе који стоје на располагању оператору преносног система
- Накнада за дисбаланс ће одражавати трошкове у мери у којој је могуће, при том обезбеђујући одговарајуће подстицаје за кориснике мреже да балансирају своје инјектирање и повлачење гаса.

Они морају избегавати унакрсно субвенционисање корисника мреже и не смеју спречавати нове учеснике да уђу на тржиште.

Методологија за израчунавање накнаде за дисбаланс као и коначне тарифе биће објављене од стране надлежних тела или од стране оператора преносног система

4. Оператори преносног система могу увести казнену накнаду за кориснике мреже чије инјектирање у и повлачење са система за пренос није избалансирано у складу са правилима балансирања наведеним у ставу 1.
5. Казнене накнаде које премашују стварне трошкове балансирања, у оној мери у којој ти трошкови одговарају трошковима ефикасног и по структури упоредивог оператора мреже и транспарентни су, морају бити узете у обзир при израчунавању тарифа на начин којим се не умањује интересовање за балансирање и морају бити одобрене од стране надлежних тела.
6. Како би се корисницима мреже омогућило да на време предузму корективне мере, оператори преносног система морају обезбедити довољне, правремене и поуздане онлајн информације о балансном статусу корисника мреже. Ниво обезбеђених информација мора одражавати ниво информација расположивих оператору преносног система. Када такве информације постоје, накнаде за пружање оваквих информација одобравају надлежна тела, а оператор преносног система их мора објавити.
7. Државе чланице морају осигурати да оператори преносног система настоје да хармонизују режиме балансирања и рационализују структуре, као и висину накнада за балансирање како би се поспешила трговина гасом.

Члан 8

Трговина правима на капацитете

Сваки оператор преносног система мора предузети разумне кораке да омогући да се правима на капацитете може слободно трговати, као и да поспешити такву трговину. Сваки такав оператор мора развијати хармонизоване уговоре и поступке за транспорт на примарном тржишту у циљу омогућавања секундарне трговине капацитетима и признавања преноса примарних права на капацитете када добије обавештење од корисника мреже. Регулаторна тела морају бити обавештена о хармонизованим уговорима и транспортним процедурама.

Члан 9

Смернице

1. Сходно потреби, Смернице које обезбеђују најнижи степен усаглашености који је потребан за

постизање циља ове Уредбе морају утврђивати

- (а) детаље о услугама приступа треће стране укључујући карактеристике, трајање и друге захтеве тих услуга, у складу са чланом 4;
  - (б) детаље о принципима на којима се заснивају механизми додељивања капацитета и о примени поступака управљања загушењем у случају уговореног загушења, у складу са чланом 5;
  - (в) детаље о дефиницији техничких информација потребних да би корисници мреже остварили ефективан приступ систему и дефиниције свих тачака релевантних за захтеве за транспарентношћу, укључујући информације које треба објављивати на свим релевантним тачкама и временски оквир према коме се те информације морају објављивати, у складу са чланом 6.
2. Смернице о питањима наведеним у ставу 1 изнете су у Анексу. Комисија их може изменити и допунити; то се мора вршити у складу са поступком наведеним у члану 14(2).
  3. Примена и измена и допуна Смерница усвојених према овој Уредби мора одражавати разлике између националних система за пренос гаса, па према томе не мора захтевати једнаке детаљне услове приступа треће стране на нивоу Заједнице. Међутим, оне могу утврђивати минималне захтеве који се морају поштовати у циљу остваривања недискриминаторних и транспарентних услова приступа мрежи потребних за унутрашње тржиште гаса, а које се онда могу применити у контексту разлика између националних система за пренос гаса.

Члан 10

Регулаторна тела

Приликом обављања својих дужности утврђених овом Уредбом, регулаторна тела држава чланица која су основана у складу са чланом 25 Упутства 2003/55/ЕЗ морају осигурати усаглашеност са овом Уредбом и Смерницама усвојеним према члану 9 ове Уредбе.

Сходно потреби, регулаторна тела сарађују међусобно и са Комисијом.

Члан 11

Пружање информација

Државе чланице и регулаторна тела морају на захтев да пруже Комисији све информације потребне у смислу Члана 9.

Комисија утврђује разумни временски рок у оквиру кога се информације морају пружити, узимајући у обзир сложеност захтеваних информација и хитност потребе за информацијама.

Члан 12

Право држава чланица да предвиђају детаљније мере

Ова Уредба не сме доводити у питање права држава чланица да задрже или уведу мере које садрже детаљније одредбе од оних које су утврђене овом Уредбом и Смерницама наведеним у члану 9.

Члан 13**Казне**

1. Државе чланице утврђују правила о казнама које се примењују у случају повреде одредби ове Уредбе и предузимају све неопходне мере да осигурају њихово спровођење. Предвиђене мере морају бити делотворне, сразмерне и одвраћајуће. Државе чланице морају о тим одредбама обавестити Комисију најкасније до 1. јула 2006. године, као и да је без одлагања обавесте о свим накнадним изменама и допунама које на њих утичу.
2. Казне превиђене у смислу става 1 не смеју имати особине својствене казнама из кривичног права.

Члан 14**Поступање Комитета**

1. Комисији пружа помоћ Комитет, основан у складу са чланом 30 Упутства 2003/55/ЕЗ.
2. Када се упућује на овај став, примењују се чланови 5 и 7 Одлуке 1999/468/ЕЗ, имајући у виду одредбе члана 8 исте Одлуке.

Период утврђен у члану 5(6) Одлуке 1999/468/ЕЗ одређује се на три месеца.

3. Комитет усваја свој Пословник.

Члан 15**Извештај Комисије**

Комисија надгледа спровођење ове Уредбе. У свом извештају према члану 31(3) Упутства 2003/55/ЕЗ, Комисија такође извештава о искуству стеченом кроз примену ове Уредбе. Конкретно, извештај испитује у којој мери је Уредба била успешна у осигуравању услова приступа мрежи за пренос гаса који су недискриминативни и одражавају трошкове, како би допринео избору корисника на функционалном унутрашњем тржишту, као и дугорочној сигурности снабдевања. Уколико је неопходно, извештај се употпуњава одговарајућим предлозима и/или препорукама.

Члан 16**Одступања и изузеци**

Ова Уредба се не примењује на:

- (а) системе за пренос природног гаса који су налазе у државама чланицама у трајању одступања утврђеном чланом 28 Упутства 2003/55/ЕЗ; Државе чланице којима је одобрено одступање према члану 28 Упутства 2003/55/ЕЗ могу Комисији поднети захтев за привремено одступање од примењивања ове Уредбе, за период до две године од дана престанка важења одступања на које се овом тачком упућује;
- (б) интерконектори између држава чланица и значајних увећања капацитета у постојећим инфраструктурама, као и измене таквих инфраструктура које омогућавају развој нових извора снабдевања гасом као што се наводи у члану 22(1) и (2) Упутства 2003/55/ЕЗ који су изузети из одредби чланова 18, 19, 20 и 25(2), (3) и (4) тог Упутства све док су изузети из одредби које се наводе у овом подставу; или
- (в) системе преноса природног гаса којима су одобрена одступања у смислу члана 27 Упутства 2003/55/ЕЗ.

Члан 17**Ступање на снагу**

Ова Уредба ступа на снагу 20. дана од дана њеног објављивања у *Службеном листу Европске уније*.

Примењује се од 1. јула 2006. године осим друге реченице члана 9(2), која се примењује од 1. јануара 2007.

Ова Уредба је обавезна у целости и непосредно је применљива у свим државама чланицама.

Сачињено у Стразбуру, 28. септембра 2005.

За Европски парламент

Председник

Ђ. БОРЕЉ ФОНТЕЉЕС

За Савет

Председник

Д. АЛЕКСАНДЕР

АНЕКС

СМЕРНИЦЕ О

1. **Услугама приступа треће стране,**
2. **Принципима на којима се заснивају механизми додељивања капацитета, поступци управљања загушењем и њихова примена у случају уговореног загушења, и**
3. **Дефиницији техничких информација потребних да би корисници мреже остварили ефективан приступ систему, дефиницији свих тачака релевантних за захтеве за транспарентношћу и информацијама које треба објавити на свим релевантним тачкама и временски оквир према коме се те информације објављују**

1. Услуге приступа треће стране

- (1) Оператори преносног система нуде непрекидиве и прекидиве услуге у трајању од најмање једног дана.
- (2) Хармонизовани уговори о транспорту и правила рада мреже планирају се тако да поспешују трговину и поновно искоришћење капацитета које су корисници мреже уговорили без спречавања ослобађања капацитета.
- (3) Оператори преносног система морају развијати правила рада мреже и хармонизоване уговоре следећи одговарајуће консултације са корисницима мреже.
- (4) Оператори преносног система морају примењивати стандардизоване поступке номинације и реноминације. Они морају развијати информационе системе и електронска средства за комуникацију у циљу пружања адекватних података корисницима мреже и поједностављања трансакција, попут номинације, уговарања капацитета и преноса права на капацитете између корисника мреже.
- (5) Оператори преносног система морају усагласити формализоване поступке захтевања и рокове одговора у складу са најбољом праксом у тој области у циљу смањења рокова за одговор. Они морају предвидети системе онлајн најаве капацитета и потврде најаве капацитета, као и поступке за номинацију и реноминацију најкасније до 1. јула 2006. године након консултација са релевантним корисницима мреже.
- (6) Оператори преносног система не смеју засебно наплаћивати корисницима мреже захтеве за информацијама и трансакције у вези са њиховим уговорима о транспорту који се спроводе у складу са стандардним прописима и поступцима.
- (7) Захтеви за информацијама који изискују ванредне или прекомерне трошкове попут студија изводљивости могу се засебно наплатити, под условом да се наплата може оправдати.
- (8) Оператори преносног система морају сарађивати са другим операторима преносног система у процесу координације одржавања својих мрежа са циљем да се свако ометање услуга преноса за кориснике мреже и операторе преносног система у другим областима сведе на најмањи могући ниво и у циљу да се осигура једнака корист у смислу сигурности снабдевања као и у односу на транзит.
- (9) Оператори преносног система морају најмање једном годишње објављивати, у унапред утврђеном року, све планиране

периоде одржавања који могу имати утицај на права мрежних корисника из уговора о транспорту и одговарајуће оперативне информације одговарајућим благовременим обавештењем. То обухвата објављивање без одлагања и дискриминације свих измена планираних периода одржавања и обавештења о непланираном одржавању, чим та информација постане доступна оператору преносног система. Током периода одржавања, оператори преносног система морају редовно објављивати ажуриране информације о појединостима и очекиваном трајању и исходу одржавања.

- (10) Оператори преносног система морају водити и на захтев надлежног органа ставити на располагање дневник одржавања и поремећаја протока који су се догодили. Информације се на захтев такође морају ставити на располагање и онима на које је евентуални поремећај утицао.

2. Принципи на којима се заснивају механизми додељивања капацитета, поступци управљања загушењем и њихова примена у случају уговореног загушења

2.1. Принципи на којима се заснивају механизми додељивања капацитета и поступци управљања загушењем

- (1) Механизми доделе капацитета и поступци управљања загушењем морају омогућавати развој конкуренције и ликвидне трговине капацитетом и морају бити компатибилни са тржишним механизмима укључујући спот тржишта и трговинске чворове. Они морају бити флексибилни и прилагодиви променљивим приликама на тржишту.
- (2) Ови механизми и поступци морају узети у обзир интегритет система о коме је реч, као и сигурност снабдевања.
- (3) Ови механизми и поступци не смеју нити спречавати улазак нових учесника на тржиште ни стварати непрописне баријере за улазак на тржиште. Они не смеју спречавати учеснике на тржишту, укључујући оне који су нови на тржишту и компаније са малим тржишним уделом, да ефективно учествују у конкуренцији.
- (4) Ови механизми и поступци морају пружати одговарајуће економске сигнале за ефикасно и максимално искоришћење техничких капацитета и подстицати улагање у нову инфраструктуру.
- (5) Корисници мреже морају бити упознати са врстом околности које би могле имати утицаја на расположивост уговореног капацитета. Информације о прекиду би требало да одражавају онај ниво информација којим располаже оператор преносног система.
- (6) Уколико настану потешкоће у испуњавању уговорних обавеза снабдевања услед разлога у вези са интегритетом система, оператори преносног система треба да обавесте кориснике мреже и без одлагања потраже недискриминаторно решење.

Оператори преносног система морају консултовати кориснике мреже у вези са поступцима пре њиховог спровођења и о њима постићи сагласност са регулаторним телом.

2.2. Поступци управљања загушењем у случају уговореног загушења

- (1) У случају да је уговорени капацитет неискоришћен, оператори преносног система морају тај капацитет ставити на располагање на примарно тржиште по принципу прекидивости кроз уговоре различитог трајања, све док одговарајући корисник мреже не понуди тај капацитет на секундарном тржишту по разумној цени.
- (2) Приходи од ослобођеног прекидивог капацитета деле се према прописима које је донело или усвојило одговарајуће регулаторно тело. Ти прописи морају бити компатибилни са захтевима ефективне и ефикасне употребе система.
- (3) Разумну цену за ослобођени прекидиви капацитет могу утврдити релевантна регулаторна тела имајући у виду специфичне околности које преовлађују.

(4) Када је то могуће, оператори преносног система морају чинити разумна настојања да тржишту понуде бар део некористишеног капацитета као непрекидиви капацитет.

3. Дефиниција техничких информација потребних да би корисници мреже остварили ефективан приступ систему, дефиниција свих тачака релевантних за захтеве за транспарентношћу и информације које треба објавити на свим релевантним тачкама и временски оквир према коме се те информације објављују

3.1. Дефиниција техничких информација потребних да би корисници мреже остварили ефективан приступ систему

Оператори преносног система морају објавити најмање следеће информације о својим системима и услугама:

- (а) детаљан и свеобухватан опис различитих услуга које нуде, као и накнада за те услуге;
- (б) различите врсте уговора о транспорту расположиве за те услуге и, ако је применљиво, правила рада мреже и/или стандардне услове који утврђују права и обавезе свих корисника мреже, укључујући хармонизоване уговоре о транспорту и друге релевантне документе;
- (в) хармонизоване поступке који се примењују приликом коришћења преносног система, укључујући дефиниције кључних термина;
- (г) одредбе о додељивању капацитета, управљању загушењем и поступке против гомилања и за поновно искоришћавање;
- (д) прописе који се примењују у трговини капацитетом на секундарном тржишту у односу на оператора преносног система;
- (ђ) уколико је применљиво, нивое флексибилности и толеранције као делове услуга транспорта и других услуга без посебне накнаде, као и евентуалну флексибилност понуђену као додатак на те и друге одговарајуће накнаде;
- (е) детаљан опис система гаса оператора преносног система који указује на све релевантне тачке интерконеције свог система са тачкама других оператора преносног система и/или гасну инфраструктуру попут течног природног гаса (ТПГ) и инфраструктуру неопходну за пружање помоћних услуга као што је утврђено чланом 2(14) Упутства 2003/55/ЕЗ;
- (ж) информације о квалитету гаса и захтевима у вези за притиском;
- (з) прописе који се примењују за прикључивање на систем којим управља оператор преносног система;

Све информације, благовремено, о предложеним и/или стварним променама услуга или услова, укључујући ставке наведене у тачкама (а) до (з).

3.2. Дефиниција свих тачака релевантних за захтеве за транспарентношћу

Релевантне тачке обухватају најмање следеће:

- (а) све тачке улаза на мрежу којом управља оператор преносног система;
- (б) најважније излазне тачке и излазне зоне које покривају најмање 50 % укупног излазног капацитета мреже датог оператора преносног система, укључујући све излазне тачке и излазне зоне које покривају више од 2 % укупног излазног капацитета мреже;

- (в) све тачке које повезују различите мреже оператора преносног система;
- (г) све тачке које повезују мрежу оператора преносног система са ТПГ терминалом;
- (д) све кључне тачке у оквиру мреже датог оператора преносног система укључујући тачке повезивања са гасним чворовима. Кључним се сматрају све тачке на којима, на основу искуства, може доћи до физичког загушења;
- (ђ) све тачке које повезују мрежу датог оператора преносног система са инфраструктуром неопходном за пружање помоћних услуга као што је утврђено чланом 2(14) Упутства 2003/55/ЕЗ.

3.3. Информације које се објављују на свим релевантним тачкама и временски оквир према коме се те информације објављују

- (1) На свим релевантним тачкама оператори преносног система морају редовно/периодично и на стандардизован начин прилагођен корисницима објављивати на интернету следеће информације о ситуацији у вези са капацитетом по данима:
  - (а) највећи технички капацитет за проток у оба смера,
  - (б) укупни уговорни и прекидиви капацитет,
  - (в) расположиви капацитет.
- (2) За све релевантне тачке, оператори преносног система морају објављивати расположиве капацитете за период од најмање 18 месеци унапред и морају ажурирати те информације најмање једном месечно или чешће, уколико се појаве нове информације.
- (3) Оператори преносног система морају објављивати дневне промене расположивости краткорочних услуга (за дан унапред и недељу унапред) засноване, између осталог, на номинацијама, преовлађујућим уговорним обавезама и редовним дугорочним предвиђањима расположивих капацитета на годишњем нивоу до 10 година за све релевантне тачке.
- (4) Оператори преносног система морају повремено објављивати историјски највеће и најмање месечне стопе искоришћења капацитета и годишње просечне протоке на свим релевантним тачкама за претходне три године.
- (5) Оператори преносног система морају водити дневник стварних укупних протока за најмање три месеца.
- (6) Оператори преносног система морају водити ефективну евиденцију о свим уговорима у вези са капацитетом и о свим другим релевантним информацијама у вези са прорачуном и обезбеђивањем приступа расположивим капацитетима, којој ће релевантна национална тела моћи да приступају како би испунили своје обавезе.
- (7) Оператори преносног система морају обезбедити инструменте прилагођене корисницима за израчунавање тарифа за расположиве услуге и онлајн верификацију расположивог капацитета.
- (8) Када оператори преносног система нису у могућности да објављују информације у складу са ставовима 1, 3 и 7, морају извршити консултације са својим релевантним националним телима и направити Акциони план који треба спровести што пре, а најкасније до 31. децембра 2006. године.